No. 1676 Zaterdag 12 Februari 1916. 33ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Curaçao's Eeuwfeest 1816 – 4 Maart – 1916.

II.

De inneming van Curaçao op Nieuwjaarsdag 1807.

Daar is geen enkel feit in de geschiedenis onzer kolonie, dat door zooveel schrijvers en zoo uitvoerig als de inneming van Curaçao in 1807 wordt medegedeeld.

Vooreerst de berichten van *Engelsche* zijde, te vinden in: *Ralfe's Naval Biography of Great Britain*, dl. XX, waarin de eer van het welslagen der onderneming uitsluitend gegeven wordt aan kapitein JAMES ATHOL WOOD, tegen welk verhaal SIR CHARLES BRISBANE, opperbevelhebber van het Engelsch eskader, dat Curaçao veroverde, opkwam. Deze stukken zijn eerst gepubliceerd in de *Royal St. Vincent Gazette* van 1827 (destijds was Sir Ch. Brisbane Gouverneur van het eiland St. Vincent), en in vertaling opgenomen in de *Curaçaosche Courant* van 1833. Verder zie men nog BRENTON, *Naval history* t. II p. 204.

Van *Hollandsche* zijde bestaan de volgende geschiedbronnen: 1e. De *sententiën van de Hooge Militaire Vierschaar* van Juli 1805 tot Maart 1809. 2e. *Memorie aan Z. K. H. den Souvereinen Vorst der Nederlanden overgeven door en van wege* Mr. P. J. CHANQUION, *gewesen Gouverneur des eilands Curaçao*. 3e. Rapport van den Minister van Marine VERHUELL aan Koning Lodewijk van 31 Juli 1807, inhoudende de verklaringen der zeeofficieren, die bij de inneming tegenwoordig waren. 4e. Het omstandig verhaal van het gebeurde, voorkomende in JHR. Mr. J. C. DE JONGE. *Het Nederlandsche Zeewesen* dl. V p. 633, welke schrijver de drie genoemde officiëele bescheiden ter zijner beschikking had.

Eindelijk bestaat er nog een zeer nauwkeurig en omstandig verhaal van een *Curaçaoschen schrijver*, die, zoo hij al geen ooggetuige geweest is, toch uit den mond van ooggetuigen zijn zeer nauwkeurig verhaal heeft samengesteld. Dit verhaal is te vinden in de *Curaçaosche Courant* van 9 Juli 1825 en opgesteld door den Heer P. PHOEL, landsonderwijzer te Curaçao.

Alle andere geschiedschrijvers over Curaçao kunnen we gerust buiten beschouwing laten. Want zij hebben niets anders gedaan, dan met meer of minder nauwkeurigheid de reeds genoemden na te schrijven. Sommigen hebben zelfs kans gezien, het zonder die bronnen klaar te spelen.

* * *

Wij geven eerst het verslag van den toenmaligen staat van verdediging van de haven van Curaçao volgens het relaas van *de Quartel*, destijds luitenant aan boord van de *Kenau Hasselaar*, later schout-bij-nacht.

Men houde daarbij wel in het oog, dat de oorlogsschepen uit dien tijd de z.g. fregatten van oorlog, groote, logge gevaarten waren met een ingewikkeld tuigage, die het manoeuvreeren zeer bemoeilijkten en voor wie het invaren in den mond van deze haven hoogst bezwaarlijk was.

„Zoowel door de natuur als door de kunst bevond zich het eiland Curaçao in een geduchten staat van verdediging. Meer bijzonder was dat het geval met de hoofdplaats aan de St. Annabaai gelegen. Het inzeilen van deze baai kan niet (aldus beweerde deze zeeofficier) geschieden, dan met een Zuid-Oosten wind, die aldaar op zekere tijden des jaars voortdurend waait. Daarbij komt dat de schepen, om de baai te kunnen binnenkomen, dicht langs de kust moeten loopen, waardoor zij te dezen tijde onder het bereik kwamen van de aldaar liggende, wèl gewapende batterijen en van de hoofdsterkte, het fort Amsterdam. De mond der haven is nauw, hier en daar met klippen bezet en vóór den mond loopt een sterke stroom, zoodat men wèl met de gesteldheid moet bekend zijn, om niet beneden den ingang te vervallen. Daarenboven werd deze mond bestreken door het op een rif aan den linker uithoek der baai liggend *Waterfort* en door den op den rechteroever zich bevindende hoofdsterkte Amsterdam, terwijl èn de geheele baai èn het fort Amsterdam èn de aan den voet van dat fort liggende Willemsbad weder gedekt werden door het meer achterwaarts liggende fort de *Republiek* (dit is het tegenwoordige fort Nassau P. A. E.), dat op een berg of rots lag en dat door zijn vuur in staat was, alle vijandelijke schepen die het waagden de baai binnen te zeilen, in den grond te boren. Eindelijk lagen nog te dezen tijden (1807) in de baai, met de batterijen naar buiten gewend, het fregat de *Kenau Hasselaar* van 36 en de korvet *Suriname* van 22 stukken, gevoerd door de kapiteins C. G. EVERTSZ en J. VAN NES, benevens de schoener *de Vliegende Visch*, welk laatste vaartuig echter uit gebrek aan zeelieden niet bemand was. Bij zoovele bezwaren tot het inzeilen der baai en met zulke krachtdadige verdedigingsmiddelen mocht de hoofdplaats van Curaçao van wier behoud of verlies het lot van het geheele eiland afhing, wel geacht worden beveiligd te zijn tegen alle aanslagen des vijands, gelijk zij die tot dusverre in dezen oorlog had afgeslagen of getrotseerd, indien namelijk geen verraad gepleegd, geen list aangewend en vooral behoorlijke wacht gehouden wierd. Het verwaarloozen van de zoo noodige behoedzaamheid, gevoegd bij list en verraad, deden deze zoo gewichtige kolonie onverwacht in 's vijands handen vallen."

De forten aan den ingang der haven, waarvan in bovengenoemd citaat sprake is, zijn niet dezelfde, zooals wij ze in den tegenwoordigen toestand kennen. Deze zijn eerst in 1827 gebouwd.

* * *

Op den 29 November 1806 vertrokken van het Engelsch eiland Jamaica de oorlogsfregatten Arethusa, Latona en Anson onder de scheepsbevelhebbers SIR CHARLES BRISBANE, JAMES ATHOL WOOD en LYDIARD. Oorspronkelijk was het plan van Admiraal DACRES te Jamaica geweest om de beide schepen *Latona* en *Anson*, onder opperbevel van kapitein WOOD, met de zending naar Curaçao te belasten. Doch toen op het laatste oogenblik kapt. BRISBANE met zijn *Arethusa* te Jamaica van een kruistocht terugkeerde, werd deze laatste als oudste kapitein het opperbevel over het geheele escader opgedragen. Vandaar waarschijnlijk de ijverzucht tusschen deze beide kapiteins, die vooral in de bovengenoemde polemiek sterk in het licht treedt.

Het lijdt niet de minste twijfel, of men was op Jamaica uitstekend omtrent den toestand op Curaçao ingelicht. Jaren daarna werden hier nog personen met name genoemd, die van dezen verradersdienst verdacht werden. In het bijzonder was men op de hoogte gesteld van de Curaçaosche gewoonte om oudejaarsavond en den geheelen nacht in luidruchtigheid door het afsteken van vuurwerk, door danspartijen en het overvloedig gebruik van sterken drank te vieren. Van de verwarring, die daaruit noodzakelijk moest ontstaan, wilde BRISBANE gebruik maken om het eiland bij verrassing in te nemen.

Voor alle zekerheid had hij te Jamaica nog een Curaçaoschen schipper, JAN BISLICK, opgepikt, die als loods bij het invaren der haven den weg moest wijzen. Den 22 December 1806 vertoonde zich het fregat *Fisgard*, onder bevel van kapitein SIR WILLIAM BOLTON, met twee brikken voor de haven. BOLTON zond een sommatie (1) tot overgaaf aan den Gouverneur. Doch deze gaf een weigerend antwoord. Deze schepen verdwenen daarna in Zuidelijke richting. Dit schip *Fisgard* was eerst later van Jamaica vertrokken, met opdracht het escader op te zoeken en zich bij hen te voegen. Deze schepen ontmoetten elkander bij Aruba, waar toen scheepsraad gehouden, het plan van de verovering in elkander gezet, en aan ieder der kapiteins hun afzonderlijke instructies gegeven werden. Daarna kruiste het eskader langs den Noordkant van Curaçao, zeilde in den nacht van 31 December op 1 Januari de Oosthoek om, ten einde in den vroegen morgen bijtijds voor den havenmond te zijn.

P. A. E.

(1) De inhoud van deze sommatie is opgenomen in de *Notulen van den Raad van civiele en crimineele justitie* No. 985 i. d. 27 Januari 1807.

(*Wordt vervolgd*).

RONDOM

ONZE BEGROOTING IN DE 2e. KAMER.

Van meer dan een zijde werd ons met verwondering de vraag gesteld, hoe de *Amigoe di Curaçao* er toe heeft kunnen besluiten, de *Handelingen der 2e. Kamer* over de Begrooting van Curaçao in zijn vorig nummer aldus *in extenso* op te nemen. Het lijkt toch wat al te bar, en de grootmoedigheid toch te ver gedreven, dat voor zulk een reeks van onbeschaamde beschuldigingen tegen de R. K. Missie in het eigen blad van het Vicariaat een plaats wordt ingeruimd.

Daarop luidt ons antwoord als volgt:

De *Amigoe* heeft ook dit jaar niet van zijn vaste gewoonte willen afwijken, om het *volledig* verslag der 2e. Kamerzitting, gewijd aan de Curaçaosche Begrooting, in zijn kolommen op te nemen. Had ze dat *niet* gedaan, men zou er stellig wat achter gezocht hebben en het vertelsel rondgestrooid, dat zij er mede verlegen zat. Wij hebben het verslag *in zijn geheel* opgenomen. En waarom ook niet? Wij schuwen het licht niet. Wij hebben niets te verbergen. Wij werken niet in het duister. Wij laten een ieder vrijelijk en onpartijdig oordeelen zoowel over het *pro* als *contra*.

Ieder onbevooroordeelde *lezer* kan nu zelf zien, tot welk een peil het parlement afzakt, zoodra aan Heeren in den stijl van Cocadorus van het Amstelveld de landsbelangen ter verdediging worden opgedragen. Men kan dan van zelf de conclusie trekken, in hoever de belangen onzer Kolonie er mee gebaat worden.

De Curaçaosche oorblazers van Mr. Kleerekoper vreezen niets zoozeer als dat hun naam bekend zou worden. Dat pleit in geenen deele voor hun goede trouw en zuivere bedoelingen. Ook een eerlijke en nobele bestrijder verdient den eerbied en de waardeering van zijn tegenstander.

Wie misschien van ons een breedvoerige weerlegging zou verwacht hebben, zal teleurgesteld uitkomen. Het vorige jaar, toen bij debat in den Kolonialen Raad die beschul-

Curaçaosche Ditjes en Datjes.

Met ze'n achten zaten we te boomen op 'n Pietermaaisch pleintje, met ze'n achten Hollanders. Maan was nog niet vol.

Geleek iets op 'n kermisballonnetje, zoo juist lek geprikt.

Conversatie geanimeerd zonder weerga, nu eens gelardeerd met zoute kluiten en tintelend van humor, dan weer sprankelend van fonkelend vernuft en enthousiast betoog.

Zoo zaten we daar met z'n achten in 't maantje, dat nog niet vol was.

Klokslag 9 mept door de maanlichtavond 'n auto ze'n dissonnant getoet.

Als uit één mond klonk 't: daar issie!

Ware van paardengebeul op klodder-modderweg hadden hutje bij mutje gelegd de 3 slanke Batavenzonen, die verdwenen in 't binnenste van 't zwarte monster met ze'n bliksemflitsende kol-oogen. Ik zat voorop.

Als kind had ik reeds 'n passie, van naast koetsier op den bok te zitten.

Chauffeur vingert 't gasoline-kraantje open, schuift behoedzaam ontstekings-handeltje op 't juiste punt.

Nu staat hij, dan links dan rechts in 'n bad van golvend licht, schokschouderend met op-één-geklemde lippen zwengel rond te draaien, motor aan te zetten.

En als 't nu plotseling rommelt en brult en davert in monster's ingewand, dan springt hij fluks behendig achter z'n stuurwiel, ontkoppelt motor door pedaal omlaag te trappen, linkerhand haalt behoedzaam inschakelings-handel over tot I versnellingskeep, langzaam laat ze'n bottine — amerikaansch neusmodel — koppeling-pedaal los, motor is ingekoppeld, met 'n lichte pofschok zijn we en route.

Mangelt 't deze zinnen aan elegantie van segging, technisch is 't akelig juist, daar sta ik voor in.

Opgevallen is 't mij, hoe onder hersenpan van zgn. intellectuëelen, vaak de meest idioote ideeën huizen omtrent beweegkracht van die formidable voertuigen op worstwielen.

Wel, zoo beweert een van die snuggere al-weters, daar onder is 'n bak met gasoline, je opent 't kraantje, je steekt 't aan net als 'n lamp, en dan gaat ie.

Neen, zegt 'n ander, heelemaal juist is dàt niet.

Kijk, zie je dat dopje. Wel, dat schroeven ze er af, en dan goolen ze er water in. Door ontsteking van die gasoline wordt dat water stoom. Die stoom brengt 'n zuiger in beweging. Een van de wielen wordt nu gebruikt als vliegwiel, draait dat eene wiel, dan moeten die 3 anderen persé ook mee. En dat ronde ding daar is om te sturen, en een van die pedalen om te remmen, en in die rubberbal moet je knijpen als je den hoek omgaat.

Eenvoudig hé, ja, simple comme bonjour.

Is that so, zou 'n Amerikaan zeggen na deez' wetenschappelijke explicatie, met 'n duw op 't laatste woord.

't Eenige ware in dien nonsens-pyramide is 't woordje bonjour. Want 't zou bonjour zijn aan auto-inhoud, als zulk 'n technicus achter 't wiel zat.

We gleden langs Waaigat, door Punda-winkelstraat, deponeerde uit linker-vestzak 'n kwartje in uitgestoken hand, deden 'n reep plaatijzer knetterend opspringen, en deinden over de brug.

Toen zwaaiden we de Breedestraat in.

Links en rechts intieme intérieurs overgoten door electrisch licht.

Dames in hobbelstoelen met wuivende waaiers.

Heeren sigaretten rollende rookende.

Bij 'n steegje twee mannen met rum-asems en ruziemonden.

'n Oud vrouwtje met 'n mi'n-sagezicht op 'n stoepje lurkend om 'n onsmakelijk pijpje.

Met 'n dó-ré toet die me door mijn ruggemerg vibreert, vliegen we den Roode Weg op.

Rood licht van collega-auto vóór ons.

't Deed me denken aan zweetmomenten in donkere kamer op St. Eustatius bij foto experiment.

Ons kerkhof......

Achter witten muur ketst 't maanlicht matzilver op monument en kruis.

Mijn lippen prevelen met aandoening 'n De Profundis.

Daar rust in zachte ruste in vierkant monument zonder naam zoo menig vriend, die mij dierbaar was en nog is boven velen.

Was bevoorrecht hun vertrouweling te zijn, kende hun hartegeheimen, ging op in hun idealen.

Zoo vaak heb ik mij met hen verblijd in hun vreugde in hun succès, met hen geweend, als 't offer van scheiding van hun dierbaren in 't moederland of geknakte gezondheid die werken wilde maar niet kon, hun zoo pijnlijk zwaar viel.

En nu rusten ze daar in de schaduw van 't kruis, dat hun kracht was in 't leven, ze rusten daar, zij die nog kort vóór hun dood met heilig enthousiasme spraken over hun toekomstplannen, over wat ze nog tot stand hoopten te brengen tot Gods eer en evenmensch heil.

Hodie mihi, cras tibi!

God schenke hun de eeuwige rust!

Als 'n film in „the movies" ruist voorbij ons: Monte Cristo, Zaquitó, waar zoo nameloos veel geleden, zoo nameloos veel verdiend wordt, niet alleen door de arme verbannenen, maar ook door die troostende engelen van liefde, zoo treffend genoemd door —'k geloof. — Pennyson: „the ever smiling martyrs", de immer glimlachende martelaars.

Mijn buurman schakelt in ze'n II versnelling.

Nu vliegen we suisend vooruit.

Links 't militaire hospitaal.

Weg!

Rechts Habay en Welgelegen met witten toren.

Weg!

Weer links, waterleiding-pompstation

Weg!

Chauffeur wipt reep spiegelglas, ik mijn jaskraag omhoog.

Achter me hebben ze 't over Saloniki en de Dardanellen, en zijn al 'n heel eindje gevorderd met oplossing van Europeesche kwestie; krijg in eens 'n por onder mijn halswervel:

Zeg, Jan Paul!

Hello!

Hij snijdt er lekker van door, hé?!

Nou offie!!!

Bij 'n draai van den weg slaan op eens, onder irriteerend oorvliesverscheurend getoeter, onze lichtbundels in 'n cavalcade van menschen, karren en beesten.

Dat nu heelemaal wakker uit karren van ezelrug rollen, dat hartstochtelijk duwen en slaan tegen en op bulgende ezelribben, dat door 't schelle licht pijnlijk ineenkrimpen van oog-iris van mensch en dier, deed me als 'n plastische voorstelling zien van 'n soortgelijke paniek op 't slagveld, als zoeklicht plotseling in donkeren nacht z'n stralenbundel smijt in detachement rijdende artillerie.

En ze riepen je nog geen eens 'n

digingen den schijn hadden van ernstig gemeend te zijn, is er rijkelijk van antwoord gediend. Wie dat vergeten is, leze die stukken nog eens *à tête reposée* na. Doch nu die aantijgingen in de 2e Kamer zijn omgetooverd tot eenige lachwekkende goocheltoeren van een *theatre des variétés*, willen wij het succes er niet van bederven.

Alleen willen we wel even de zonderlinge taktiek signaleeren, die bij de behandeling der begrooting eerst in den Kolonialen Raad en nu ook door Mr. Kleerekoper in toepassing is gebracht.

Tegen alle parlementaire usances in, wordt een reeks van aanklachten en beschuldigingen, die te voren *niet* in de afdeelingen ter sprake zijn gebracht, zonder eenige verdere aankondiging of waarschuwing onverhoeds naar voren geschoven. Geen minister of gemachtigde van den Gouverneur is op zoo'n aanval voorbereid. Ter verontschuldiging wordt zoo'n tirade dan ingeleid met de opmerking, dat aangezien de minister of gemachtigde niet voorbereid is, eigenlijk ook geen antwoord op deze klacht verwacht wordt. Zoo iets lijkt nu wel zeer beleefd en hoffelijk, doch is in den grond van de zaak minstens het tegenovergestelde, want willens en wetens wordt juist opzettelijk een antwoord en wederlegging *voorkomen*. Het gevolg is natuurlijk, dat een lezer, die zich niet in die zaak heeft ingewerkt, alleen de aanklacht te hooren krijgt zoodat zijn totaal indruk zoo ongunstig mogelijk is en de tegenpartij in zijn oog formeel ligt afgemaakt.

Als zoo'n aanval niet met fluweele handschoenen gebeurde, zou men het eenvoudig struikroovers taktiek kunnen noemen.

Wij zijn geen vrienden van Voltaire, doch tot op zekere hoogte is zijn systeem ons toch nog sympathieker. Hij kwam er ten minste rond vooruit en stak het niet onder stoelen of banken, waar het hem om te doen was.

Wij willen ten slotte nog even een citaat bijbrengen om te laten zien, hoe ook anderen over den Heer KLEEREKOPER denken. Dat citaat komt niet van Katholieke zijde. Men kan het vinden in een der laatste nummers van *Het Koloniaal Weekblad; het orgaan van* „OOST EN WEST." De Heeren zullen wel weten, dat dit blad hun nader staat dan ons.

Het volgende is geschreven naar aanleiding van Mr. KLEEREKOPER's optreden bij de behandeling der *Surinaamsche* begrooting in de 2e. Kamer.

„De heer Kleerekoper heeft, evenals twee jaar geleden, het hoogste woord gehad en, evenals toen een weinig waarheid en veel Dichtung gegeven. Voor de reputatie van 's heeren Kleerekoper's duim willen wij hopen, dat hij uit andermans duim gezogen heeft. Men zou kolommen noodig hebben om al zijn phrasen te ontleden en een scheeve voorstelling recht te zetten. De heer Kleerekoper meent het ongetwijfeld goed met de kolonie, maar hij is meer slachtoffer dan hij schijnt te vermoeden. Twee jaar geleden gaven wij deze nieuwe Surinaamsche specialiteit den Raad voor eenige maanden daarheen te gaan. Nu hebben wij een ander advies, maar, vóór wij dat mededeelen, een aanhaling uit 's heeren Kleerekoper's ontboezemingen en eenige opmerkingen: „Wanneer de Minister „wat doen wil, moet hij handelen „als tegenover een gemeente van „dien omgang: zet het mes er in „zonder mededoogen, haal dien geheelen bureaucratischen rompslomp „er vandaan, zet een flinken kerel „aan het hoofd. geef de kolonie „een gemeenteraad, stuur er eenvoudig een paar knappe mannen „heen en neem het paskwil weg „van een bestuursinrichting met „een troonrede, Raad van State, „departementshoofden en Koloniale „Staten die met hun allen een werk „van paperassen leveren, die de „Minister toch weer in de prullemand „gooit, terwijl de kolonie er door „wordt gedrukt. Het moet daar „hoogst eenvoudig en simplistisch „worden ingericht, een eenvoudige „bestuursinrichting, een paar knappe menschen voor het op de been „helpen van bedrijven."

De heer Kleerekoper heeft zin voor humor. Dat hem in het vuur zijner improvisatie — en de heer Kleerekoper geraakt spoedig in vuur — zulke onzin ontsnapt, is verklaarbaar, maar wat moet hij, bij het nazien van de drukproef, aangenomen dat hij daarbij niet in vuur was, gelachen hebben om zijn woordenkraam!

Jhr. C. A. van Sypesteyn ging in 1873 als Gouverneur naar Suriname met de leus „subsidie-vermindering quand même". Het subsidie steeg onder zijn bestuur aanmerkelijk en het aantal ambtenaren werd grooter. Sedert 1885 hebben wij er 4 oud-ministers als gouverneur gehad: van 1885–1888 Mr. H. J. Smidt; van 1902–1905 Lely; van 1905–1908 Idenburg; van 1908–1911 Mr. D. Fock. Na hun gouverneursschap traden Mr. F. A. J. van Asch van Wijck en de heer Idenburg op als Minister van Koloniën: maar wij hebben het aantal ambtenaren niet zien verminderen; integendeel! Was er nu onder deze Nederlanders van de bovenste plank geen enkele „flinke kerel"? Waren allen „slappe menschen" of werden zij gedurende den korten tijd van hun verblijf in de kolonie zoo slap? De adviezen van de Suriname-commissie bewegen zich ook niet in den zin van vermindering van het aantal ambtenaren. Ook al slappe menschen, die leden van de commissie. Slappe menschen ook *al* die van hier uitgezonden hoofdambtenaren.

Te veel ambtenaren?

Naar onze meening ontbreken er nog verscheidene, o.m. een knap hygiënist als Geneeskundig Inspecteur, een mijningenieur, een entomoloog om te helpen bij de bestrijding der ziekten van menschen en planten.

En nu ons advies: de Regeering zende er als gouverneur heen de heer Kleerekoper met zijn directivenaanleg en zijn Herculische neigingen, om den Augias-stal op te ruimen, maar met de verplichting om er ten minste tien jaar te blijven ten einde de consequenties van zijn daden van nabij te zien. De Surinamers hebben genoeg zin voor humor om hem bij zijn komst een fraai bewerkt snoeimes aan te bieden en zich te vermaken, wanneer hij, bij feestelijke gelegenheid in het „vlooientheater", onder de tonen van de militaire kapel — zoo die door hem niet afgeschaft wordt — rondspringt met een of andere vrouwelijke vloo.

De heer Kleerekoper vindt den tegenwoordigen gouverneur „geen Napoleontische figuur". Men zou kunnen opmerken, dat een Napoleontische figuur niet passen zou bij een vlooien-theater. Hoe dit ook zij, de heer Kleerekoper volge Baron van Asbeck op."

SPROKKELINGEN
op Onderwijsgebied.

In de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag hoofdstuk XI (Koloniën) komt 't volgend bericht voor dat voor Surinaamsche en Curaçaosche onderwijzers van groot belang is:

„De Minister zegt reeds van zijn ambtgenoot van Binnenlandsche Zaken de bereidverklaring ontvangen te hebben, om een wetswijzing te bevorderen, waardoor aan West-Indische onderwijzers, die ten minste het examen voor den derden rang hebben afgelegd en ten minste twee jaren als zoodanig aan eene school in Suriname of Curaçao practisch werkzaam zijn geweest, de bevoegdheid zal worden toegekend, het hoofdonderwijzersexamen af te leggen.

De zaak zal thans spoedig kunnen worden afgedaan."

De quaestie is reeds nagenoeg een kwart eeuw hangende. Vooral van Suriname uit is met kracht daarop aangedrongen. Alle ministers van kolonie hebben er voor geijverd, maar telkens stuitte de zaak af op bezwaren van het Departement van Binnenlandsche Zaken. Voor den buitenstaander is het onmogelijk te gissen van welken aard die bezwaren kunnen geweest zijn, want nooit is voor een eenvoudiger zaak de beslissing gevraagd van het moederland. Met enkele woorden tot wijziging van een wetsartikel was de zaak opgelost geweest.

* * *

In HET ONDERWIJS, *orgaan van het Surinaamsch onderwijzers-genootschap* No. 21 van 19 Januari 1916 schrijft de onderwijzer O'FERRALL:

„Reeds gedurende een lange reeks van jaren loop ik rond met de meening, dat onze examens te hoog gaan en over het algemeen hooger zijn, dan die in Nederland, niet alleen de onderwijzersexamens, maar *alle*. Die meening werd nu eens bevestigd, dan weer ging ze los zitten, tot dat ik in het Tijdschrift: *De Drie Talen*, voor de zooveelste maal de Redactie, bij de beoordeeling van de hier (Suriname) afgenomen examens in de vreemde talen, heb zien schrijven, *als hare overtuiging*, dat de examens in Oost- en West-Indië in doorsnede doorgaans moeilijker zijn, dan in Holland."

* * *

Zijn wij op het punt van Onderwijs hier op Curaçao ten achter?

In een hoofdartikel van het *Nieuwsblad van Batavia* van 20 November ll. kwam onder meer het volgende voor:

„Een Inlander (het gaat hier dus over Java. *Red. Amigoe*) leert — dat weet nu zoo langzamerhand iedereen — heel langzaam onze Nederl. taal draaglijk spreken. Les geven met het Nederl. als voertaal, leert er van de 100 misschien één. Waar nu de leerlingen, als ze de kweekschool (let wel: *de Kweekschool*. Red. *Amigoe*) verlaten, nog krom Hollandsch spreken, daar is het niet moeilijk te gissen, wat voor taaltje ze zullen spreken, wanneer ze geheel losgelaten worden."

De aanplantingen op GROOT KWARTIER.

II.

In onze vorige bespreking over de aanplantingen op Groot-Kwartier gaven wij op het slot als onze meening te kennen, dat deze aanplantingen een prachtigen indruk maken. Wij raden dan ook onze planters in gemoede aan, een bezoek aan Groot Kwartier te brengen. Er valt daar wat te leeren. Maar dat is ook het doel van een proeftuin.

Daar is vroeger veel afgegeven op onze Gouvernements proeftuin. Die kostte te veel geld. Daar werden proeven genomen, die geen proeven waren, omdat iedere planter met een beetje ondervinding datzelfde al lang wist. Ofwel het waren proeven, die volstrekt zonder eenig nut waren voor onze kolonie. Of ook, men hoorde nooit iets van gunstige resultaten in den Gouvernements proeftuin, enz. enz. enz.

Laten wij dus niet critiseeren, eenvoudig om onze aangeboren neiging en lust tot critiek den vrijen teugel te geven, maar eerst met eigen oogen gaan zien en daarna een onpartijdig oordeel vormen.

Een van de vroegere grieven tegen onzen proeftuin was naar aanleiding van sommige proeven, die toch van geen nut of belang konden worden voor onze kolonie. Voor zoover wij konden nagaan, heeft men dat systeem dan ook geheel laten varen. Alle proeven die wij gezien hebben, gelden uitsluitend Curaçaosche cultures.

In het geheel zijn er op Gr. Kw. dit jaar ± elf Hectaren in cultuur gebracht. Geheel deze oppervlakte is eerst bewerkt volgens het *dry-farming-systeem*, zooals wij dit in ons vorig nummer verklaard hebben. Men heeft hier een uitstekende gelegenheid, zooals die nergens anders geboden wordt, om te vergelijken. De verschillende cultures staan hier op akkers, die naast elkander zijn gelegen. Die gronden hebben dezelfde grondbewerking ondergaan en in zelfde hoeveelheid regen genoten. De condities zijn dus voor allen geheel dezelfde geweest. De punten van vergelijking zijn dus zoo zuiver mogelijk.

Daar staan verschillende maïssoorten geplant. Vooreerst onze gewone Curaçaosche kleine maïs. Verder verschillende uit Amerika geïmporteerde kleine maïssoorten, zooals: *1 Red Kafir. 2 White Kafir. 3 Egyptian Corn of Shailu* en *4. Feterita.*

De *White Kafir* is reeds eenige jaren vroeger ingevoerd en voldoet zeer goed als een vlugdragende sorghum met groote compacte aren. Deze maïssoort heeft hier onder de kleine landbouwers den naam gekregen van *maïshi di Meneer Dussel.*

De *Egyptian Corn* werd dit jaar op Groot-Kwartier voor het eerst verbouwd. Deze maïssoort vertoont opvallend veel overeenkomst met de *maïshi raboe* of *siète seman* van Aruba. De *tapuche* of aar vertoont dezelfde wijd-uitgespreide pluimstaart-vorm. Het is voorloopig nog moeilijk te beoordeelen of deze *Egyptian* precies dezelfde is als die van Aruba. Het is wel opmerkelijk, dat men op Aruba zoo'n bijzondere voorliefde heeft voor deze *maïshi raboe*. Hier op Curaçao wil men er in 't geheel niet van weten. Men voert voor motieven aan, dat, hier althans, deze maïssoort zeer veel van insecten te lijden heeft en dan gevaar oplevert voor de andere maïs aanplanting in de onmiddellijke omgeving. Ook zou deze maïs niet goed blijven, waar ze in de schuren ligt opgetast. Dit is zeker, dat de *maïshi raboe*, zoodra ze tot meel gemalen is, reeds den volgenden dag een zuren smaak heeft, en dus voor funshi-meel geheel ongeschikt is. Zooals men weet, wordt op Aruba betrekkelijk weinig funshi gegeten. Men geeft daar meer de voorkeur aan *cachápa*, en om dat voedsel te bereiden, is het meel van *m. raboe* uitstekend geschikt.

Tegenover het groote voordeel: dat deze *m. raboe* van Aruba bij een middelmatigen regenval binnen twee maanden oogst geeft en daarna nog een tweede, soms zelfs nog wel een derden, staat het bovengenoemde nadeel, wat verklaart, waarom zich deze maïssoort nooit op Curaçao heeft ingeburgerd.

Het zou dus voor den kleinen landbouw op Curaçao van een vér strekkend belang zijn, wanneer er een maïssoort gevonden werd, die het groote voordeel heeft van de *maïshi raboe*, n.l. van reeds na twee maanden te kunnen geoogst worden, zonder de bovengenoemde nadeelen te bezitten.

Welnu, het is nu reeds zoo goed als zeker, dat de Curaçaosche proeftuin op Groot Kwartier die maïssoort in zijn bezit heeft en in groote hoeveelheid heeft uitgeplant en die rijp staat om geoogst te worden. Deze maïssoort is de zoogenaamde *Feterita*. In het vorig jaar ontving de Heer Dussel er een klein monster van voor proefneming. Na zorgvuldig genomen proeven kwam onze landbouwkundige tot de conclusie, dat deze nieuwe veredelde sorghum-variëteit een groote aanwinst kon zijn voor onze kolonie. Het gewas stoelt zeer veel uit, groeit krachtig en snel op, de aren zijn mooi en vol en hebben denzelfden vorm als onze gewone kleine maïs, doch de korrels zijn iets grooter en van een heldere kalkwitte kleur, die een fijn meel opleveren.

Toen dan ook in 't afgeloopen jaar van Aruba de noodkreet kwam, dat er geen plantzaad meer was, aarzelde de Heer Dussel niet, nadat hem van bestuurswege was opgedragen voor plantzaad te zorgen, een groote hoeveelheid *Feterita* in Amerika te bestellen. Die hooge verwachtingen hebben zich nu reeds verwezenlijkt. Want terwijl op Aruba bijna overal het gewas van het inlandsch zaad verloren ging, heeft het ingevoerde zaad zich krachtig ontwikkeld. Opmerkelijk ook is bij deze *Feterita*, dat, terwijl de stam reeds volle, *rijpe* goed gevulde aren draagt, tegelijk overal nog nieuwe aren uitschieten, zoodat men de stam niet behoeft af te snijden om daarna nog verscheidene weken te wachten op den 2den oogst, omdat deze reeds rijpend is, terwijl de eerste *tapuches* worden afgesneden. De geheele oogst van de *Feterita*-maïs op Groot Kwartier wordt zorgvuldig in gedesinfecteerde damasjeans opbewaard, om uitsluitend voor plantzaad te dienen in onze kolonie.

De prijs er van zal voor den komenden planttijd aanmerkelijk minder bedragen dan de prijs voor het eerste zaad in Amerika betaald. Dat is dus een dubbel voordeel. Wij kunnen eenieder gerust aanraden bij een volgenden regentijd eenige bunders met *Feterita* te planten. Ook de maïsstokken hebben nog het voordeel, veel dunner te zijn dan van onze gewone maïs, zoodat het vee er alles van kan opeten.

Wegens plaatsgebrek moeten we de bespreking van nog eenige andere gewassen tot de volgende week uitstellen.

Dankbetuiging.

Ontvangen van de *Curaçaosche Handel-Maatschappij* een wandkalender, reclame van de *The Atlas Portland Cement Company*, waarvan deze firma agent is.

---

goeien avond toe, zoo waren ze van streek.

Vooruit, Metz.l

En vooruit ging ie..

Bom, bom, bom! klonk 't in de pieus-nachtelijke stilte.

'n Danspartij in een huisje rechts.

'n Man lang, gespierd, bezweet staat te beuken op 'n ton met 'n gespannen vel.

Binnen en buiten 't krot gelal van monden en geklets van open handen. Twee, drie paren staan met verhitte passievolle grijnsgezichten huppelend tegenover mekaar hun goore lijven in allerlei bochten te wringen.

Dát is de beruchte tamboerdans.

In groote Europeesche en Amerikaansche centra's doet men evenzoo in music-hall en café chantant, maar daar kwast men er 'n laagje fatsoenvernis over.

Geen trom, maar een volledig orkest.

Geen negerhut, maar 'n up to date tooneel in 'n zaal met fresco's en reform toiletten.

En op 't geparfumeerd program lees je dan, dat monsieur en mademoiselle zóó en zóó de „cancan" zullen dansen. Als ik toen iets te zeggen had gehad, dan was ik met auto onder hoogste versnelling door dansers en hut gejakkerd. Maar ik had niets te zeggen — achteraf beschouwd puik — want ook de chauffeur is na God koning op z'n car, net als 'n kapitein op z'n schip.

Groote Berg op. Groote Berg af.

Weg.

Kleine Berg op.

Waakzaam politieman van 6 voet salueert.

Zoo'n berg afsuizen op eigen zwaarte met motor in ruste is sublim.

'n Rutschbaan is daar niets bij.

Maar toen viel de miserie op ons. Weg van Kleine Berg tot ongeveer plantage huis „Daniel" schijnt van intens-koppige natuur te zijn.

'n Kleine 20 jaar geleden waren in deze buurt alle wegen ellendig, regen of geen regen, maar deze spande immer de kroon.

Nu zijn ze alle exquise, maar dit stukje blijft halsstarrig.

En daar dobberden we op de hard geblakerde kleiklonten.

In mijn jeugd had ik 'n doosje met manneljes, die je de beenen in 't lijf kondt duwen, en dan verticaal omhoog sprongen.

Zoo iets manifesteerden toen ons viertal.

Mijn coiffure à la brosse was platgedrukt op mijn schedel, als sluik haar met veel cosmetiek.

Als ik ooit auto-bezitter word, laat ik boven mijn uitverkoren plaats een soort van veiligheidsklep maken, die mechanisch openvliegt bij verticale polschokken om te voorkomen dat mijn facie harmonica-allures gaat aannemen.

Ik zeg maar, 'n menschenhoofd is geen buffer en daar blijf ik bij.

Achter mij, was 't nu doodstil. De heeren, lieten de Balkan aan hun lot over, en de Europeesche kwestie onopgelost.

Wat jammer is.

Toen lanceerde ik, ietwat cynisch, over mijn linker-schouder naar de op en neer deinende kooltjes vuur, waaraan mijn medepassagiers zaten vastgezogen:

Hello, je snijdt er lekker van door, eh? — Gebrom als van 'n paar oude beeren.

Toen sei ik maar niets meer.

Op zijn weg naar San Willibrordus werd 't weer goed. Weer dat donzig voortglijden, wat autotochten zoo aangenaam maakt.

Daar intoneert 'n Curaçaosche nachtegaal ze'n avondlied.

Achter ze'n ruige schoften blaasbalgt ie langs gele tanden en omgekrulde bovenlip klanken uit, die eigenlijk niet te beschrijven zijn.

't Is als 't geknars van 'n zaag op 'n knoest in 't hout, als 't gepiep van 'n ongesmeerde pomp met krommen zuigstang, als 't neuzig gejank van 'n asthmatische doedelzak, als 't draaien van 'n verroesten kurkentrekker in 'n splinternieuwe kurk, als 't pijngeschreeuw van 'n brulaap met 'n kippenbotje in ze'n luchtpijp, als 't nachtelijk gesnork van 'n koetsier van 'n Rotterdamsche Janpleizier, die uit potverteren is geweest.

Pers nu al die jubeltonen tot één compact geheel, en ge hebt iets wat in de verste verte gelijkt op 't gekweel van onze viervoetige langoorige Curaçaosche nachtegaal.

Menschen die niet futuristisch noch kubistisch zijn aangelegd, durven 'n quartet van die nachtelijke zangers, 'n cacophonie te noemen. Bewijst alleen, dat de allereerste beginselen van harmonieleer hun ten eenemale vreemd zijn.

En onze trouwe motor tiktakt ons maar immer verder huis toe.

Als 2 middeleeuwsche roofburgten doemen voor ons op plantage-huizen van „Hermanus" en „Jan Kok."

Weg.

Saligne door. Bergje op.

Gothiek kerkgebouw van San Willibrordo stralenglanst als Kooh-i-noor in 't kwikzilverig maanlicht.

Zeg ik: Toeter flink, dan komt mijn jongen. Maar jongen kwam niet.

En of ik al neuriede: In naam van Oranje, doe open de poort, — de poort bleef dicht.

Toen stijfbeende ik uit auto, zwaaide 't hek open, en begon de huisdeur te bewerken.

'n Stilte als van 't graf.

Blijf onvermoeid roffel slaan op deurpaneel.

Daar licht 'n lantaarn door open jalouzie, er aan vast 'n joggie met dikke slaapoogen, en onder verwoed kopgekrabbel komt 't er uit met dikke tong:

The Father is in town.

What in town! Hurry up sonny!!!

Dat hielp.

Nà 'n half uur lag ik op mijn stukje gespannen canvas te droomen over auto's met veiligheidskleppen en vliegwielen, en over 'n a-cappello-ezelenkoor, dat zeer verdienstelijk *Die Schöpfung* van HAYDN vertolkte.

Tabeh!

JAN PAUL.

San Willibrordo,

9 Febr. '16.

Berichten uit de Kolonie.

Belangrijke Oorlog-berichten.

10 Februari.—Het Departement van Justicie van Washington heeft van den Procureur-Generaal van San Francisco bericht ontvangen, dat bij het Gerechtshof aldaar in staat van beschuldiging zijn gesteld Bopp, consul-generaal van Duitschland, Von Schack Kaufman vice-consul, verder de Secretaris van het Consulaat, Mall, de Consul-Generaal van Turkije, en 15 andere functionarissen van Duitschland, Oostenrijk en Turkije. Zij worden beschuldigd, het schip *Sacramento* bevracht en het gebruikt te hebben om de Duitsche Oorlogschepen in de Stille Zuidzee van steenkolen te voorzien; dat ze de scheepspapieren van dat vaartuig vervalscht, en een militaire expeditie georganiseerd hebben tegen Canada, om de bruggen en munitiefabrieken aldaar te vernielen.

11 Februari. — Een telegram van Bermuda-eiland van den 9den. dezer meldt dat op 200 mijlen ten Noord-Oosten van dat eiland de Engelsche kruiser *Drake* de Duitsche kruiser *Roon* overmeesterd heeft.— Wie had dat verwacht, dat er nog een Duitsche oorlogsboot op den Oceaan was? Waar zou die vandaan zijn gekomen?

De *Drake* dagteekent van 1902, loopt 24 knoopen, is een schip van 14,000 ton.

De *Roon* is in 1905 te water gelaten, liep 21 knoopen en meet 9,500 ton. Bijzonderheden over het gevecht ontbreken.

— Roemenië mobiliseert zijn troepen op de grens van Oostenrijk–Hongarije en Bulgarije.

Hoog bezoek.

De vorige week Vrijdag volbracht de Gouverneur, vergezeld van den Procureur-Generaal, den landbouwkundige en den militairen adjudant een inspectiereis in het 4e en 5e district, bij welke gelegenheid ook de sisal-aanplanting op Malpais bezichtigd werd.

Gisteren morgen bezocht de Gouverneur, in gezelschap van zijn militairen adjudant en den landbouwkundige, *Mahuma* en *Groot-Kwartier*.

✠ Leon V. Leyba.

Nog hebben wij het verzuim niet hersteld, — waarvan plaatsgebrek vorige week de oorzaak was—, door het onverwacht overlijden te melden van den Heer JULIO E. LEYBA, Consul van Portugal en Brazilië, of reeds tien dagen daarna wordt dezelfde familie opnieuw getroffen door den dood van het hoofd van het gezin, dat in zulk kort tijdsbestek vijf zijner leden zich door den dood ziet ontrukt.

Maandag avond overleed in den ouderdom van 79 jaar de Heer LEON V. LEYBA. Ofschoon de Heer Leyba sedert eenige weken lijdend was, had toch niemand zulk een spoedig einde verwacht. De forsche figuur en het ijzersterk gestel van den kranigen ouden man deden nog op vele jaren levens rekenen. Het heeft niet zoo mogen zijn. God sterke de zwaarbeproefde weduwe en dochter.

De Heer Leon Leyba was sedert jaren lid van den Raad van Bestuur dezer Kolonie, en had de eer, tijdens de korte afwezigheid van den Gouverneur, diens plaats als hoofd der Kolonie te vervangen. Bovendien was de Heer Leyba lid van het Bestuur van de *Curaçaosche Bank*, President van de *Hypotheek Bank*, Consul van Zweden en deken van de consuls van dit eiland. Onze Koningin huldigde zijn verdiensten door de benoeming tot officier der Oranje-Nassau-orde. Tevens was de overledene gerechtigd tot het dragen der versierselen der Zweedsch Gustaf – Wasa – Orde en van het Borstbeeld van den Bevrijder van Venezuela 3e klasse.

R. I. P.

Minister Treub.

Een kabelbericht van 5 Februari meldde, dat Mr. Treub, minister van financiën zijn ontslag had ingediend. Hoogstwaarschijnlijk zal dit ontslag wel in verband staan met de belastingontwerpen door dezen minister ingediend en waarvoor hij denkelijk in de 2e Kamer geen meerderheid heeft kunnen vinden.

De Nieuwe Minister van Financiën.

Een telegrafisch bericht van gisteren meldt, dat in plaats van den Heer TREUB benoemd is tot Minister van financiën de Heer DR. A. VAN GIJN.

Deze nieuwe functionaris kan niemand anders zijn dan Mr. DR. A. VAN GIJN, thesaurier-generaal aan het Departement van Financiën; dezelfde, die ook indertijd deel uitmaakte van de Suriname–Commissie.

De Heer VAN GIJN is ook Lid van de Nederlandsche Anti–Oorlogsraad. Reeds in 1913 bij het aftreden van het Ministerie–HEEMSKERK werd zijn naam genoemd als Minister van Financien.

Muziek-kiosk.

De nieuwe Muziekkiosk, een sieraad voor het plein vóór het Militair Tehuis op Pietermaai is Donderdagavond met een concert van de Militaire Kapel ingewijd.

Aruba-Goud-Maatschappij.

In dank ontvingen wij deze week *het Verslag over het boekjaar 1914–1915* van bovengenoemde Maatschappij. In dit afgeloopen jaar heeft de Mij. veel moeielijkheden ondervonden. Wel hebben de ambtenaren, mijnwerkers, ambachtslieden en daglooners het hunne verdiend, de handelstand heeft daarbij zijn deel gehad, het Koloniaal Bestuur zijn rechten geïnd, doch voor de Mij. zelve, die de raderen in beweging gebracht heeft, bleef niets over.

Kon over het vorig boekjaar nog 17½%. dividend worden uitgekeerd, met een credit- saldo van 11.130 gld, dit laatste jaar bedroeg dit credit– saldo slechts ruim 119. gld. zoodat ook geen dividend kan worden uitgekeerd.

Een ongekende verhooging in prijzen van de meeste benoodigdheden, enkelen met zelfs 300 en meer %, een mindere levering aan gouderts door de tributers en dan nog wel van een lager gehalte dan 't vorige jaar, om niet te spreken van verscheidene andere bijomstandigheden, door het voortduren van den Europeeschen oorlog en het herhaaldelijk mislukken van den oogst in het leven geroepen, hebben tot deze weinig bevredigende resultaten geleid.

Wij zijn het geheel eens met den Secretaris, den Heer L. C. KWARTSZ, in zijn keurig Verslag, dat deze toestanden op zich zelve in het geheel niet tegen de levensvatbaarheid der Mij pleiten en wij hopen eveneens van harte, dat zij van voorbijgaanden aard zullen zijn, opdat deze Mij. gelijk in vorige jaren zeer veel moge bijdragen tot den bloei en voorspoed van Aruba.

SS. Ecuador.

Zooals onze lezers zich zullen herinneren, deelden we indertijd bij aankomst van het stoomschip *Colombia* van lijn B van de K. W. I. M. mede, dat het derde schip van dit zelfde type en van lijn B voorloopig nog wel niet onze haven zou bezoeken, daar het door de Nederlandsche Regeering gecharterd was, om graan uit Argentinië aan te voeren.

Nu vonden we in de Nederlandsche bladen het volgende treurig bericht:

Een Lloyds telegram uit Southend meldt:

Het Nederlandsche stoomschip „Ecuador", waarvan reeds gemeld werd, dat het op een mijn was geloopen en op Brake Sand aan den grond gezet, ankerde een mijl ten Z.O. van hier, begeleid door 4 sleepbooten.

De boeg helt over naar stuurboord.

Ons Marconi-Station.

Gedurende de maand Januari van dit jaar werden door ons kuststation de volgende afstanden behaald:

Met het S.S. *Columbia* op 3280 K.M.
„ „ „ *Nikerie* „ 2214 „
„ „ „ *Caracas* „ 1329 „
„ „ „ *Buenos Aires* „ 1926 „
„ „ „ *R.M.Cristina* „ 2222 „

De verbinding verkregen met het stoomschip *Colombia* is wel de merkwaardigste tot nu toe vermeld.

De *Colombia* lag toen voor de haven van New-York. Daar men als regel kan aannemen, dat een schip lager ligt dan een kuststation, en meer last heeft van storingen, is het veel moeilijker met een schip dan met een walstation verbinding te krijgen op zulk een grooten afstand.

Geregelde correspondentie werd onderhouden met de kuststations Trinidad, Miami (Florida) en Balboa, gelijk voldoende blijkt uit de dagelijks gepubliceerde oorlogstelegrammen, opgevangen van deze stations.

De zonsverduistering.

De totale zoneclips van Donderdagmorgen 3 feb. heeft hier bijzonder de aandacht getrokken. Dank zij de talrijke berichten in de bladen was een ieder er op voorbereid.

Reeds te 9 uur in den morgen stond men hier en daar al gewapend met gekleurd of berookt glas, met carton's voorzien van een speldenprik, met binocles, ja er waren er zelfs, die een heele flesch voor het hoofd zetten, om het buitengewone verschijnsel toch maar goed te kunnen observeeren. Verbeeld je, tegen 9 uur in den morgen kregen we plotseling de jobstijding dat er een telegram uit Amerika was aangekomen dat de zonsverduistering eerst den volgenden dag zou plaats vinden. Ja wel! Alsof het eenvoudig een parade gold, die doodgewoon van hooger hand kan worden afgewimpeld! Het was natuurlijk een canard, doch die wel bewees, hoe groot de belangstelling overal was, dat het de moeite loonde, om er enkele onnoozelen te laten inloopen.

Daags te voren had de directie der electrische centrale de attentie, het bericht te publiceeren, dat zij, als 't daglicht ons in den steek zou laten, stroom zou leveren. En werkelijk, zij heeft woord gehouden, royaal, zelfs langer dan strikt noodig was. Ja, zij heeft de attentie zelfs zoo ver gedreven, dat ze s'avonds te voren reeds ons een klein voorproefje gaf van een verduistering, toen tusschen 9 en 10 uur de toevoer van electrische stroom zoodanig verminderde, dat we een oogenblik dachten dat er een totale verduistering op komst was.

Tusschen half elf en elf uur Donderdag morgen begon het daglicht reeds merkbaar te verzwakken. Na elf uur was het, alsof alles een grauwelvale tint kreeg. Binnenshuis viel het moeilijk met lezen en schrijven voort te gaan. Naar links vertoonde de zon zich nog slechts als een smalle lichtsikkel veel gelijkend op de nieuwe maan. Vooral toen na elf uur er regenwolken kwamen opzetten, was de gelijkenis volkomen en kon men zelfs met het bloote oog heel duidelijk door het wolkenfloers heen de zon als een maansikkel opmerken. Precies 10 minuten voor half twaalf had de verduistering haar maximum bereikt. Doch dit maximum heeft zich betrekkelijk zeer lang gehandhaafd, maar in verschillenden stand. Terwijl eerst de lichtende sikkel ter linkerzijde was, verplaatste zich deze allengs naar den bovenkant, om ten slotte naar rechts over te hellen, zonder in dien tijd veel in grootte en lichtsterkte toe te nemen. Gedurende deze oogenblikken waren duidelijk eenige sterren zichtbaar. Daarna nam de lichtbron hand over hand in kracht en sterkte toe. Kwart vóór een uur was alles weer normaal en ging het gewone leven weer zijn gang, nu en dan door een of andere diepzinnige beschouwing omtrent het verschijnsel onderbroken. Zoo hoorden we de vraag stellen, hoe het toch mogelijk was, dat men zoo lang te voren kan weten, dat er een zonsverduistering zou plaats vinden, waarop het snakerig antwoord volgde: „Wel, dat weten ze uit den Almanak."

In Venezuela is er van deze zonsverduistering veel werk gemaakt. Van regeeringswege was er een wetenschappelijke expeditie uitgerust, waaraan ook de provisioneele President en het corps diplomatique deelnamen. Met de Venezolaansche oorlogsboot *José Felix Ribas* werden de deelnemers naar Tucácas overgebracht, waar aan het strand onder de meest gunstige omstandigheden het seldzaam natuurverschijnsel kon worden waargenomen. *El Nuevo Diario* van Carácas bevat tal van kiekjes, van deze expeditie afkomstig.

Kortenaer.

Dinsdag publiceerde 't *Boletin Comercial*, dat ons Marconistation dien dag, op 900 mijl afstands in verbinding geweest was met Hr. Ms. Oorlogschip de „Kortenaer". Hoogstwaarschijnlijk was het schip toen op reis van Suriname naar Martinique waar het zou gaan dokken en kolen innemen.

Den 27 Januari lag het nog op de reede van Suriname, doch zou toen spoedig vertrekken.

Uit de Surinaamsche bladen vernemen we, dat de *Kortenaer* dáár den 19 Januari was aangekomen, en dat het doel van dat bezoek was, opdat het machinekamer–personeel in opdracht van den Minister een onderzoek zou instellen naar de mogelijkheid of het stoomschip *Curaçao*, een der Koloniale Vaartuigen, door vernieuwing van de ketel nog voor eenige jaren den dienst in die kolonie zou kunnen voortzetten.

Santa Barbara.

Het Zweedsche stoomschip *Irene*, groot netto 3 088 M³. gezagvoerder K. G. Andersson is te New–Port. Fuikbaai, alhier aangekomen den 29n. Januari j.l, heeft aldaar eene zading van 2.692.400 KG. phosphorlure kalk ingenomen en is, — na in de Willemstad te hebben gebunkerd, — den 4n. dezer vertrokken met bestemming naar Limham (Zweden):

Nederlandsche mails door Engeland in beslag genomen.

Zooals uit Hollandsche Couranten berichten van het laatst van December blijkt, heeft Engeland zich de vrijheid veroorloofd, tal van brievenmails, op weg naar Nederland, in beslag te nemen. Hoogst waarschijnlijk bevond zich daaronder ook wel een mail van Curaçao afkomstig

De *Nieuwe Ct.* verneemt, dat het aantal zakken, in de laatste weken wederrechtelijk aan de Nederlandsche mail onttrokken, ongeveer twee duizend bedraagt.

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 4 Febr. 1916.

AARDNOTEN (Pindas) per KG.........	—
ZOUT per vat van 180 K.G.........	f 0.80
DIVIDIVI per K.G.........................	„ 0.06¼
ORANJESCHILLEN per KG. 1st kw.	„ 0.40
id. per KG. 2e kw.	„ 0.30
HUIDEN per K.G........................	„ 0.70
GEITENVELLEN per K.G............	„ 0.80
WOL per K.G.............................	„ 0.10
SCHAPENVELLEN per stuk.........	„ 0.50
BEENDEREN per K.G..................	„ 0.02
RECINUS–ZAAD per K.G..............	„ 0.05
STROOHOEDEN (hippijapa).	
Kwaliteit No, 1............per dozijn	„ 3,12½
„ „ 1 (gebleekt) „ „	„ 3.25
„ „ 2 „ „	„ 5.
„ „ 3 „	„ 6.12½
„ „ 3 „ „	„ 6.30
„ „ 4 „ „	„ 7
„ „ 5 „ „ OLA	„
„ „ 6 „ „	„ 8
„ „ 7 „ „	„ 9
„ „ 8 „ „ OLA	„ 7.20
„ „ 9 „ „	„ 12.50
„ „ 10 „ „ OLA	„
„ „ 11 „ „	„
„ „ 12 „ „ OLA	„
„ „ 13 „ „	„
„ „ 14 „ „ OLA	„
„ „ 15 „ „	„
1 van 25 c.M. of minder f.	
STROOHOEDEN (latal):	
Kwaliteit per dozijn.........................	f 1,12½

Nota Bene.

Wegens plaatsgebrek moeten weer verschillende berichten achterwege blijven.

HAVEN-NIEUWS

VAN 5 JAN. – 19 FEBR.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Oranje Nassau	D Hasnoot	4 Febr	Amsterdam	5 Febr	New York
Jan van Nassau	P G J v d Est	12 „	New York	13 „	Neuw York
Caracas	H Hichborn	10 „	La Guayra	10 „	New York
Merida	A Johanson	9 „	Maracaibo	10 „	Maracaibo
Commewijne	R Wagemaker	12 „	Amsterdam	13	New-York
Maracaibo	P W Johnson	12 „	New York	12 „	Maracaibo
Merida	A Johanson	13 „	Maracaibo	14 „	La Guayra
Merida	A Johanson	16 „	La Guayra	17 „	Maracaibo
Maracaibo	P W Johnson	17 „	Maracaibo	17 „	New-York
Philadelphia	G W Goodman	17 „	Yew York	17 „	La Guayra
Orion	Daarnhouwer	20 „	New-York	21 „	Amsterdam
Colombia	G D Nieman	20 „	Lew-York	21 „	Ne w York
Tabor	Nilsen	30 Jan	Norfolk	7 Febr	Cuba
Europa		13 Febr	Genova	13 „	Colón
Buenos Aires	J Cisa	16	Colon	16 „	Barcelona

Schoeners	Aankomst	van	Schooners	Vertrek	naar
Abcona	5 Febr	Maracaibo	*Serena H*	5 Febr	Maracaibo
Juan Luis H	7 „	Aruba	*Sirena H*	4 „	Maracaibo
Cilcia V	7 „	Maracaibo	*Nib H*	8 „	Bonaire
Ana Luisa H	7	Rio Hacha	*Juan Luis H*	8 „	Aruba
Rosa Maria H	8	Aruba	*Rosa Maria H*	9 „	Aruba
Nib H	9 „	Bonaire	*Camia H*	9 „	Maracaibo
Carlota	9 „	Maracaibo	*Abcona H*	9 „	Maracaibo
Gacela	9 „	Maracaibo	*Nib H*	11 „	Bonaire
Meteor H	10 „	Rio Hacha			
Gloria V	10 „	Maracaibo			

Heden morgen kwam 't Zweedsch SS. TORBJORN van New-Port hier binnen met eene lading phosphaat.

Buitenland.

Het doorbreken van het westelijk front.

Dat het den Duitschers wellicht gelukken zal op het Westelijk front toch nog door te breken — al zal dit eene ontzaglijke taak zijn en groote offers kosten — leiden wij af uit eenige reeds voorgevallen feiten en uit psychologische en strategische overwegingen.

De feiten zijn de doorbraak in Galicië bij Gorlice en de geweldige artilleriemacht der Duitschers.

't Is waar, dat de taak in het Westen moeilijker, ontzaglijk veel moeilijker zal blijken dan bij Gorlice, waar Russische zorgeloosheid de nauwgezette voorbereiding van Von Falkenhayn te hulp kwam en de verdedigingsloopgraven niet die fabelachtige uitgestrektheid en kracht hadden als aan het Westelijk front. Een Engelsch blad meldde dezer dagen, dat aan dit front door het Fransch-Engelsche leger 10.000 mijl, dat is 16.000 K.M. loopgraven te verdedigen waren. Daar nu de frontlengte nog geen 800 K.M. bedraagt, beteekent dit 20 K.M. loopgraaf op iederen Kilometer frontbreedte.

Van personen, die het Fransche front gezien hebben, vernamen we, dat deze schatting wel niet overdreven zou zijn, ja, dat eigenlijk heel Frankrijk zoo wat tot één vesting is gemaakt, daar ook ver achter het tegenwoordige front nog talrijke loopgravenlinies zich uitstrekken. De doorbraak te Gorlice beteekent dus nog niet, dat het den Duitschers ook zal gelukken aan het Westelijk front door te breken.

Zonder voorbeeldige beteekenis is de Gorlice-doorbraak echter evenmin. Wat daar met 1500 kanonnen en 750.000 projectielen bereikt werd, zou in Frankrijk misschien met 6000 kanonnen en ettelijke millioenen projectielen voltrokken kunnen worden. En het is zeker, dat de Duitschers over een enorme artillerie beschikken. Wanneer een aantal batterijen 42 c.M. houwitsers en eenige duizenden zware kanonnen, die de Duitschers ongetwijfeld kunnen concentreeren, hun vuur gaan richten op een deel der Fransch-Engelsche linie, dan kunnen ongetwijfeld phenomenale vernielingsresultaten worden bereikt.

Dit wat de feiten aangaat.

Als psychologische factoren, die een slagen der Duitschers begunstigen, noemen we op de eerste plaats het inzicht der leiding, dat het *moet* lukken.

Ofschoon de hulp der Turken in militair opzicht „onschatbaar" is — zooals de Rijkskanselier het uitdrukte in zijn jongste rede, ons inzicht ten deze bevestigend — moeten de leiders van het Duitsche volk toch wel inzien, dat hun land aan totale economische verwoesting en hun volk aan uitputting moet bezwijken, wanneer de loopgraven-oorlog niet tot een eind komt. De Duitscher is te koel redeneerend, om de kans dat het anderen evenzoo zal vergaan, te aanvaarden als voldoende reden om af te wachten. Liever zal hij een zorgvuldig voorbereid plan van aanval uitwerken, om zoodoende te trachten den tegenstander tot staking der vijandelijkheden te nopen.

De keus gaat tusschen het gevaar van ondergang en kans op groot succes. De keuze kán niet twijfelachtig zijn : het *moet*...... vóórwaarts dus!

En juist nu, nu de troepen uit Servië het zoet der overwinning gesmaakt hebben, en, evenals de veteranen van het Oostelijk front, tot grootere dingen in staat zijn, dan troepen, die in de loopgraven veel van hun élan en initiatief hebben ingeboet.

Dit is de tweede psychologische factor, die de onderneming zou begunstigen.

Als strategische overwegingen zullen voor de Duitsche leiding gelden :

1o. dat een groot deel der Engelsche troepen nog in Engeland zelf staat en dus niet snel kan ingrijpen ;

2o. dat de Engelschen en Franschen worden afgeleid door de expeditie naar Saloniki, de bedreiging van Egypte en den tegenslag van het Engelsche expeditieleger in Mesopotamië ;

3o. dat de verliezen van een doorbraak, al worden ze bijv. op ½ millioen gesteld, beter resultaat zouden opleveren dan de weliswaar over een langer tijdperk verdeelde, maar op den duur toch minstens even zware verliezen van den loopgravenoorlog.

En nu de reeds gestelde vraag : of het van de Franschen en Engelschen niet het verstandigst zou zijn *schijnbaar* een doorbraak toe te laten, om, onder voor hen gunstige omstandigheden, tot een slag in het open veld te geraken ?

Meerdere strategen, die ernstige studie aan den modernen loopgraven-oorlog hebben gewijd, zijn van oordeel, dat deze slechts tot een beslissing kan worden gebracht door een schijn-aftocht, gevolgd door een tegenstoot.

De eer van dit het eerst beproefd te hebben, komt aan de Russen toe. Men herinnert zich, dat de Duitschers bij Lowitsj doorbraken en begonnen de Russische linie om te buigen. Maar de Russen hadden hun een valstrik gespannen. Zij hadden achter het doorbraakpunt zakvormig hun troepen opgesteld : en toen Von Mackensen meende de Russische linie te kunnen oprollen, sig naleerden zijne verkenners van *alle* kanten den opdringenden vijand.

De Russische zorgeloosheid, gepaard met het te laat arriveeren van het legercorps van Rennenkampf, dat den „ijzeren ring" moest sluiten, waren oorzaak, dat de mooie manoeuvre mislukte.

De Mongoolsche troependeelen, welke Bizezany bewaakten, sliepen ; en de Duitsche bevelhebber, die een geheelen nacht zonder rust liet doormarcheeren, zag kans Bizezany te overvallen, de uit hun slaap opgeschrikte troepen in de huizen der stad te overrompelen en door te breken. Toch schijnt daarbij een divisie opgeofferd te zijn geworden, daar er, volgens het Duitsche rapport van de 4 divisies slechts 3 doorbraken. De 4e is waarschijnlijk uitgezonden om de van andere zijden opdringende Russen bezig te houden.

Wat echter den Russen tengevolge van zorgeloosheid en onvoldoende nauwgezetheid in de uitvoering mislukte, zou een scherper oplettend en intelligenter leger wel eens kunnen gelukken.

Vooral in Frankrijk, waar een goed spoorwegnet een snelle concentratie mogelijk maakt en de front sterkte zeer zeker een dagenlange beschieting eischt, zoodat het punt, waarop een doorbraak zal worden beproefd, met vrij groote zekerheid vooruit kan worden vastgesteld.

Maar..... het is een buitengewoon hekele operatie. Ze werkt allicht ontmoedigend op de troepen, welke schijnbaar worden teruggedreven ; en als ze niet met de uiterste zorgvuldigheid wordt uitgevoerd, als de verschillende legers niet juist op tijd en op de juiste plaats ingrijpen, dan kan niet alleen de geheele opzet mislukken, doch zelfs tot zeer rampzalige gevolgen leiden.

Een operatie als deze kan dus alleen ondernomen worden door een legerbevelhebber, die zéér groot vertrouwen in zijne onderbevelhebbers en soldaten heeft en zéér juist is ingelicht omtrent de sterkte van het vijandelijke leger, dat voor een doorbraakpoging wordt aangewend.

Verre van ons dus, te willen beweren, dat een dergelijke operatie door de Fransch-Engelsche legers zal beproefd worden. We hebben alléén willen wijzen op hare mogelijkheid en behoeven er wel niet bij te voegen, dat die mogelijkheid ook aan Duitsche zijde bestaat.

In ieder geval schijnt de toenemende hevigheid van het artillerievuur aan het Westelijk front de verwachting van groote gebeurtenissen, die op til zijn, te rechtvaardigen

Of de Rus inmiddels gereed is voor een offensief zijnerzijds ?

O.

Het Panama-kanaal.

Volgens een telegram uit New-York aan de *Frankf. Ztg.* heeft kolonel Goethals, onder wiens toezicht het Panama kanaal gegraven is, geraamd, dat 13 à 14 millioen kubieke meter grond verwijderd moeten worden alvorens het kanaal voor de scheepvaart geheel zeker zal zijn. Intusschen is het niet noodig de scheepvaart door het kanaal stop te zetten gedurende den tijd dat deze werken worden uitgevoerd, want zoodra weer een nieuwe vaargeul gereedgemaakt is, kan het kanaal opnieuw worden gebruikt. Wanneer dit zal zijn, is nog niet met zekerheid te zeggen. Intusschen zijn er ook lieden die minder optimistisch zijn, o.a. prof. Milner, die op gebied van geologie uitgebreide ervaringen heeft en uitvoerige studies over de gesteldheid van den bodem in het algemeen heeft gemaakt. Volgens hem zal het verscheidene jaren duren, alvorens het kanaal weer gebruikt zal kunnen worden.

Wilson heeft een commissie van 7 leden benoemd, om een grondig onderzoek in te stellen.

Een interview met Montagu.

De correspondent van de *New-York Tribune* had een interview met Montagu, den financiëelen secretaris van de Engelsche schatkist, betreffende Helfferich's jongste rede in den Duitschen Rijksdag, waarbij hij de financiëele positie van Engeland met Duitschland vergeleek.

Montagu zeide, dat de vergelijking van Helfferich's jongste rede met vroegere pogingen een zeer opwekkende taak is. Hij is altijd vindingrijk en welsprekend, doch wordt nu hysterisch.

Montagu meent, dat deze verandering in toon door het volgende wordt verklaard. In het voeren van den oorlog heeft Duitschland geleefd op de bijeengebrachte voorraden van munitie, terwijl Engeland deze voorraden bijeenbracht. Onze groote pogingen beginnen eerst thans vrucht te dragen en hadden tot nu toe slechts onbeteekenenden invloed op den militairen toestand. Wij begonnen, in vergelijking met Duitschland, feitelijk zonder leger, zonder arsenalen. Duitschland rekende er op een beslissenden slag toe te brengen, alvorens onze toebereidselen gereed waren. Zij heeft geslagen, doch de slag is mislukt.

Montagu ging verder Helfferich's vergelijking na tusschen den stand der buitenlandsche wisselkoers bij Engeland en Duitschland: Montagu wees er op, hoe door de toepassing van gewone economische methoden spoedig verbetering was gebracht in het disconto van tusschen 6 en 7 pct. Ook dit had plaats in den tijd, dat Engeland voor zich zelf en voor de Verbondenen groote sommen besteedde in Amerika zonder belangrijk te putten uit het bijeengebrachte kapitaal van het land, vertegenwoordigd door Engelands bezit van Amerikaansche fondsen, die wij nu met het oog op de toekomst voor regeeringsdoeleinden beginnen te mobiliseeren.

De verbetering van het pond sterling sedert Augustus is omgekeerd evenredig aan de nu snelle en voortdurende vermindering van de rijksmark: Op 1 October was de waardevermindering van de mark in dollars berekend, 12 percent onder pari.

Wij hielden — aldus Montagu — op het ministerie van oorlog een tabel bij, waarop de verschillende wisselkoersen sedert het begin van den oorlog werden aangeteekend.

Wij moesten de tabelkaart naar beneden steeds verlengen, opdat de lijn, die de rijksmark vertegenwoordigde, niet beneden het onderste gedeelte van de kaart zou verdwijnen.

En de waardevermindering van de mark duurt voort, in weerwil van het feit, dat Duitschland niet in staat is geld in Amerika of elders in overzeesche landen te besteden. Daarvoor is slechts eene verklaring mogelijk, n.l. het misbruik van het papieren crediet. De mark heeft iedere betrekking tot den gouden standaard verloren. Indien dit onder de huidige omstandigheden geschiedt, wat zal dan de waarde van de mark zijn, wanneer de vrede komt en de Duitsche importeur zijn ledige pakhuizen weer wenscht te vullen ? Zal de mark dan tien cent waard zijn ?

Helfferich beweert te gelooven, dat het feit, dat Engeland en Frankrijk in Amerika leende, een teeken van zwakheid is. Gelooft iemand, dat Helfferich niet zou hebben geleend, indien hij kon ?

Betreffende Helfferich's snoeverijen omtrent den koers van uitgifte en de noteeringen der Duitsche oorlogsleeningen, zeide Montagu, dat deze snoeverijen klaarblijkelijk te gunstig zijn. De verklaring is gedeeltelijk, dat er geen vrijheid bestaat op de markt voor oorlogsleeningen. In Duitschland staan de beurzen geheel onder toezicht der regeering. Minimum-prijzen zijn vastgesteld. De noteeringen zijn nominaal en bestaan alleen voor rhetorische doeleinden. Bovendien : indien gij het land overstroomt met een kunstmatig papieren crediet, is het gemakkelijk een surplus van in waarde verminderde marken te scheppen, die nominaal beschikbaar zijn voor belegging in operaties van deze soort. Dit wordt wel bewezen door de noteeringen van Duitschland's leeningen voor den oorlog. Helfferich snoeft, dat deze slechts zeven percenten gedaald zijn. Dit kan waar zijn voor Berlijn ; doch te New-York zijn zij 25 percent gedaald.

De Duitsche methode om voorschotten te doen aan beleggers in oorlogsleeningen is een groot gevaar, dat de deur openzet voor het grootste misbruik.

Helfferich beweert, dat er in Duitschland geen misbruik van gemaakt is. Er is misbruik van gemaakt in Oostenrijk en, op de laatste Oostenrijksche leening is het mogelijk in te schrijven, terwijl tien percent van het bedrag in geld moet worden betaald. Oostenrijk's financiëele ruïne is reeds volkomen.

Ik ben — aldus Montagu — bereid toe te stemmen, dat Helfferich veel succes heeft gehad in het mobiliseeren van Duitschland's financiëele hulpbronnen, doch vooral dit succes brengt Helfferich in het nauw en zal dit in de toekomst nog meer doen. Duitschland is reeds drooggelegd. Juist omdat wij zooveel langzamer zijn geweest om aan den arbeid te zijn en omdat er zulke groote hulpbronnen van particuliere kapitalen in Groot-Brittannië en het Rijk nog niet aangesproken zijn voor openbare doeleinden, zie ik de toekomst met vertrouwen tegemoet.

Dankbetuiging.

Hiermede betuig ik mijn hartelijken dank aan den WelEdelGestr. Zeergeleerden Heer

J. H. M. ELLIS,

voor de zorgzame verpleging en succesvolle genezing gedurende mijne langdurige ziekte.

Curaçao den 10n Februari 1916.

J. G. THYSSEN.

Verloofd:

Hiltje A. Appel

en

Henri A. G. Kerstjens.

Curacao, Rotterdam, } 27—1—'16.